

Εργογραφία Μιχ. Γ. Μπακογιάννη

Α. ΚΥΡΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1. «Ανιχνεύσεις της ιστορικής διάστασης στα *Ποιήματα (1945-1971)* του Μίλτου Σαχτούρη», Θεσσαλονίκη 1991, σ. 111 (αδημοσίευτη πρωτεύουσα μεταπτυχιακή εργασία).
2. «*Το Περιοδικόν μας*» (1900-1901), Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 1994, σ. 146 (σειρά: «Ευρετήρια Περιοδικών λόγου και Τέχνης», αρ. 2).
3. *Το περιοδικό «Κριτική» (1959-1961) του Μανόλη Αναγνωστάκη. Μια δοκιμή ανανέωσης του κριτικού λόγου*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2004, σ. 413 (σειρά: «Νέα Ελληνική Φιλολογία», αρ. 4).
4. *Η «Κριτική» (1959-1961) του Μανόλη Αναγνωστάκη*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2004, σ. 125 (σειρά: «Ευρετήρια Περιοδικών λόγου και Τέχνης», αρ. 6).
5. *Ιωσήφ Ραφτόπουλος. Ποιήματα. Άπαντα τα ευρεθέντα*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2012, σ. 266 (Εργαστήριο Βιβλιολογίας, σειρά «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας», αρ. 1).
6. «*Μοιράζοντας τα δύσκολά σου όνειρα*». *Η ποιητική φωνή του Κλείτου Κύρου* (σε συνεργασία με την Έλλη Φιλοκύπρου), Νεφέλη, Αθήνα, 2017, σ. 181.

Υπό δημοσίευση

7. «Το είδος της ελεγείας στη νεοελληνική ποίηση (1880 έως αρχές 21ου αι.)» (σε συνεργασία με τις Δέσποινα Παπαστάθη και Έλλη Φιλοκύπρου), σ. 30 (στον συλλογικό τόμο [*Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας*], υπό την καθοδήγηση του Δημήτρη Αγγελάτου).

ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

8. «Ένα άγνωστο άρθρο του Κ. Γ. Καρυωτάκη», *Ο Παρατηρητής* 6/7 (Ιούλιος 1988) 133-138.
9. «Η παρουσία των χρωματικών λέξεων στο ποιητικό έργο του Ν. Εγγονόπουλου», *Ο Φιλολογος* 77 (Φθινόπωρο 1994) 246-252.
10. Έντεκα λήμματα στο: Ερευνητική Ομάδα (εποπτεία: Χ. Α. Καράογλου), *Περιοδικά λόγου και Τέχνης (1901-1940). Αναλυτική βιβλιογραφία και παρουσίαση*, τόμοι 1-3, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 1996, 2000, 2007.
11. α. «Άντη Χατζηαδάμου *Σκνιπόγιακ* και *Κρεπέλλο*. Ένας ονειρικός κόσμος και λόγος», *Νέα Εποχή* (Λευκωσία) 1 (1997) 50-53.
β. «Ο μεταωρισμός του λόγου: Το πεζογραφικό έργο του Άντη Χατζηαδάμου με επίκεντρο τη *Ζανζουέρα*», *Πόρφυρας* 131 (Απρίλιος-Ιούνιος 2009) 115-122.
γ. «Διορθώσεις», *Πόρφυρας* 132 (Ιούλ.-Σεπτ. 2009) 249.
12. «Βιβλιογραφικά περιοδικά του Μεσοπολέμου», στον σύμμεικτο τόμο: *Ο περιοδικός Τύπος στον Μεσοπόλεμο*, Επιμέλεια Μαρία Στεφανοπούλου, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Ιδρυτής: Σχολή Μωραΐτη), Αθήνα 2001, σ. 25-43.
13. «Μανόλης Αναγνωστάκης: Λόγος περί ποίησης», στον σύμμεικτο τόμο: *Μνήμες Επταπυργίου. Η περίπτωση του ποιητή Μανόλη Αναγνωστάκη*, Επιμέλεια Χρήστος Μουχάγιερ, Κέντρο Ιστορίας Δήμου Συκεών-2^ο Γυμνάσιο Συκεών, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 59-66.
14. «Ο Αναγνωστάκης στη *Μακεδονική Ωρα*. Προλεγόμενα μιας έρευνας», *Εντευκτήριο* 71 (Δεκ. 2005) 68-70.

15. «“Αντί για την πόλη η πέτρα”. Ταξίδι στις πόλεις και στις πολιτείες του Μανόλη Αναγνωστάκη», *Χρονικά του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης* 16 (Ανοιξη 2006) 19-25.
16. «Άφοροι (;) πειραματισμοί στις παρυφές του μοντερνισμού: Το “νέο μυθιστόρημα” (“nouveau roman”) στην ελληνική πεζογραφία», *Διά-κείμενα*, Ετήσια έκδοση Εργαστηρίου Γραμματολογίας Α.Π.Θ., 9 (Θεσσαλονίκη 2007) 45-60.
17. «Έτυχε ν’ αγρυπνώ σ’ όλη μου τη ζωή. Πάνος Θασίτης (1923-2008)», ένθετο *Αναγνώσεις*, εφ. *Η Αυγή* (31.8.2008) 4-5.
18. «[Ζητήματα υποδοχής και πρόσληψης του Franz Kafka στην Ελλάδα](#)», στον σύμμεικτο τόμο *Greek Research in Australia. Proceedings of the Biennial International Conference of Greek Studies*, Επιμέλεια Elizabeth Close κ.ά., Flinders University June 2007, Flinders University Department of Languages – Modern Greek, Adelaide 2009, σ. 719-730.
19. «Ο Άγγελος Βλάχος ως μεταφραστής λογοτεχνικών έργων στο περιοδικό *Εστία* (1876-1895)», *Κονδυλοφόρος* 9 (2010) 67-79.
20. «Ο Τύπος της Αριστεράς στη Θεσσαλονίκη (1944-1974)», *Αρχειοτάξιο* 14 (Οκτ. 2012) 23-38.
21. «Στο δροσάτο φως της ποίησης του Μάρκου Μέσκου», *Εμβόλιμον* 67/68 (Χειμώνας 2012 – Ανοιξη 2013) 73-81 = Κώστας Θ. Ριζάκης (επιμ.), *Μάρκος Μέσκος. Πολύεδρον. Προσεγγίσεις του ποιήματος*, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2014, σ. 193-212.
22. «Ο Αναγνωστάκης και η καβαφική “παρα-φιλολογία”. Η “άρνηση” ως αντίσωμα», *Κονδυλοφόρος* 13 (2013) 223-232.
23. «Κλείτος Κύρου: το εκκρεμές της ποιητικής φωνής», στον σύμμεικτο τόμο: *Νεοελληνική λογοτεχνία και κριτική. Από τον Διαφωτισμό έως σήμερα*, Επιμέλεια Ναταλία Δεληγιαννάκη, Πρακτικά ΙΓ΄ Διεθνούς Επιστημονικής Συνάντησης (3-6 Νοεμβρίου 2011). Μνήμη Παν. Μουλλά, Εκδόσεις Σοκόλη – Κουλεδάκη, Αθήνα 2014, σ. 1040-1048.
24. «Τρόποι άρθρωσης του ερωτικού λόγου στα ποιήματα του Μανόλη Αναγνωστάκη», *The Athens Review Of Books. Αθηναϊκή Επιθεώρηση του Βιβλίου* 52 (Ιούνιος 2014) 38-39.
25. «Η μεταφρασμένη ξένη λογοτεχνία στο περιοδικό *Εστία* (1876-1895)», *Κονδυλοφόρος* 17 (2019) 229-280.
26. «Πτυχές της ποίησης του Μιχάλη Κατσαρού: Η αβέβαιη αναζήτηση του εαυτού», *Θέματα Λογοτεχνίας* 61 (Σεπτ.-Δεκ. 2019) 29-35.
27. «Ο Αλέξης Ζήρας μπροστά στις “απόκρυφες θύρες του [ποιητικού] αναπάντεχου”», *Νέα Εστία* 1884 (Σεπτ. 2020) 188-193.
28. «Η μεταφρασμένη ξένη λογοτεχνία στο περιοδικό *Εστία* (1876-1895). Ορισμένες διαπιστώσεις», *Κονδυλοφόρος* 18 (2020) 31-60.
29. «Απέναντι στην επιβολή της σιωπής και στην επίφαση του διαλόγου. Η παρέμβαση του περιοδικού *Η Συνέχεια* (1973)», *Ο αναγνώστης* (<https://bit.ly/3X5DkzY>, 14.11.2022) και στο: *Πρακτικά ημερίδας «Δικτατορία – Λογοτεχνία – Λογοκρισία»* [υπό δημοσίευση].
30. «Η ποιητική του Γιώργη Παυλόπουλου μέσα από το καλειδοσκόπιο του έρωτα», *Σταφυλή* 3 (2022) 55-64.
31. «*χέρια, δεσμά της νιότης μου που ήταν να φύγει*. Η νεότητα στην ποίηση του Σεφέρη», *Θέματα Λογοτεχνίας* 67 (Ιαν.-Δεκ. 2022) 56-64 και στο: *Πρακτικά 5ου Συμποσίου Σεφέρη. «Μέρες Σεφέρη. 50 χρόνια από τον θάνατό του»* [υπό δημοσίευση].

Υπό δημοσίευση

32. «Η ενότητα “Θέματα” του Πλανόδιου (1986-2012). Ένας πόρος πολιτισμικής συγκρότησης», στο: *Πρακτικά Β΄ Επιστημονικής Συνάντησης του Εργαστηρίου Αρχαιακών Τεκμηρίων-Τύπου. Το περιοδικό «Πλανόδιον» και οι συνεργάτες του*.
33. «Κανείς δεν είμαι πουθενά δεν είμαι. Ο εαυτός ως άλλος στην ποίηση του Βύρωνα Λεοντάρη», στο: *Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης «Τα ποιήματα συμβαίνουν: ο Βύρων Λεοντάρης και η εποχή του»*.
34. «Η ζωή μας, μητέρα του θανάτου. Όψεις της αυτο-ελεγείας στην ποίηση του Ανέστη Ευαγγέλου και της Μαρίας Καραγιάννη», στο: *Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης «“νεκρόκηποι, νεκρόκηποι, νεκρόκηποι”. Το είδος της ελεγείας από την αρχαιότητα ως σήμερα*».

B. ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ (μικρά άρθρα, βιβλιοπαρουσιάσεις κ.ά.)

---

1. «Η υποδοχή της ποίησης του Μανόλη Αναγνωστάκη από την κριτική της αριστεράς (1955-1962)», στον σύμμεικτο τόμο: *Η ποίηση της Θεσσαλονίκης στον 20^ο αιώνα*, Επιμέλεια Περικλής Σφυρίδης, Θεσσαλονίκη, Δήμος Θεσσαλονίκης, 2002, σ. 136-149.
2. «Αντιπαραθέσεις στους κόλπους της αριστεράς: Μια βιβλιοκρισία του Μ. Αναγνωστάκη και οι αντιδράσεις», *Το Δέντρο* 129-130 (Οκτ.-Δεκ. 2003) 134-138.
3. «Δυο Γάλλοι συνεργάτες της Κριτικής. Jean Roudaut και Michel Butor», στον σύμμεικτο τόμο: *Όσο κρατάει η ανάγνωση... Μια έκδοση αφιερωμένη στη μνήμη της Αντωνίας Κατσιαντώνη-Πίστα*, Επιμέλεια Παναγιώτης Πίστας, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 173-183.
4. «Το περιοδικό Κριτική. Ένα πρωτοποριακό άνοιγμα στην ξένη λογοτεχνία», ένθετο *Επτά Ημέρες*, εφ. *Η Καθημερινή*, 4.12.2005, σ. 14-15.
5. «Το περιοδικό Κριτική (1959-1961) του Μανόλη Αναγνωστάκη», *Εντευκτήριο* 71 (Δεκ. 2005) 54-61 [και στον σύμμεικτο τόμο: *Φυτώρια λογοτεχνίας στη Θεσσαλονίκη. Τα λογοτεχνικά περιοδικά της πόλης στον 20^ο αιώνα*, Επιμέλεια Περικλής Σφυρίδης, Θεσσαλονίκη, Δήμος Θεσσαλονίκης, 2006, σ. 97-114].
6. α. «Πώς κρίνεται η λογοτεχνική ιστορία της αριστεράς;», *Διαβάζω* 460 (Φεβρ. 2006) 54-57.
β. «Στο μικροσκόπιο», *Ο Πόρφυρας* 120 (Ιούλ.-Σεπτ. 2006) 293-296.
7. «Από την ιστορία της Κριτικής: Μια οφειλή», *Μικροφιλολογικά* (Λευκωσία) 19 (Άνοιξη 2006) 41-44.
8. «Το περιοδικό του Μανόλη Αναγνωστάκη Κριτική (1959-1961). Ρήγματα στην εσωστρέφεια», στον σύμμεικτο τόμο: Κωνσταντίνος Α. Δημάδης (επιμ.), *Ο ελληνικός κόσμος ανάμεσα στην εποχή του Διαφωτισμού και στον εικοστό αιώνα*, τόμος Β', Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2007, σ. 577-584.
9. «Η ανεπάρκεια της ποιητικής πράξης και η απόδυση της κριτικής. Έλλη Φιλοκύπρου, Παλαμάς, Καρωτάκης, Σεφέρης, Ελύτης. Η διαρκής ανεπάρκεια της ποίησης, “Μεσόγειος”, Αθήνα, 2006, σελ. 359», *Πόρφυρας* 123 (Απρ.-Ιούν. 2007) 164-168.
10. «Τα περιοδικά της Κατοχής: Πολύτιμο ψηφιδωτό μιας εποχής. Αλεξάνδρα Μπουφέα: Τα λογοτεχνικά περιοδικά της Κατοχής, Αθήνα, Σοκόλης, 2006, σελ. 608», *Εντευκτήριο* 78 (Σεπτ. 2007) 261-263.
11. «Το πολυδύναμο κληροδότημα του σεφερικού λόγου» [βιβλιοκρισία για την έκδοση *Ο Σεφέρης για νέους* αναγνώστες, Φιλολογική επιμέλεια Ευριπίδης Γαραντούδης – Τάκης Καγιαλής, Ίκαρος, Αθήνα 2008], *Πόρφυρας* 129 (Οκτ.-Δεκ. 2008) 393-396.
12. «Η ρωσική λογοτεχνία στην Ελλάδα: Βιβλιογραφικές προσθήκες», *Μικροφιλολογικά* 26 (Φθινόπωρο 2009) 20-22.

13. «Η κριτική της *Κριτικής*», στον σύμμεικτο τόμο *Η κριτική και οι κριτικοί της Θεσσαλονίκης στον 20ό αιώνα*, Επιμέλεια Περικλής Σφυρίδης – Σωτηρία Σταυρακοπούλου, Θεσσαλονίκη, Δήμος Θεσσαλονίκης, 2009, σ. 178-191.
14. «Μια φωνή σπαρασόμενη αλλά όχι σπαραγμένη. Κούλα Αδαλόγλου: *Διπλή άρθρωση* (ποίηση). Εκδ. Ταξιδευτής, Αθήνα 2009», *Πόρφυρας* 134 (Ιαν.-Μάρτ. 2010) 531-534.
15. «Το περιοδικό του Μανόλη Αναγνωστάκη *Κριτική* (1959-1961). Η αδέσμευτη φωνή μιας γενιάς», στον σύμμεικτο τόμο: *Προσεγγίσεις 2008-2010. Ημερίδες. Στρογγυλά τραπέζια*, Θεσσαλονίκη, Εταιρία Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης, 2012, σ. 111-120.
16. «Αναστάσιος Δρίβας: Ένας “αλαφροϊσκιωτος αλήτης” της τέχνης. Αναστάσιος Δρίβας, *Τα Έργα* (φιολ. επιμ.: Ευριπίδης Γαραντούδης – Μαίρη Μικέ), Αθήνα, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη 2012 [σειρά: Νεοελληνική Βιβλιοθήκη], 952 σελ.», *Εντευκτήριο* 101 (Απρ.-Ιούν. 2013) 160-162.
17. «[Ποιήτριες της Θεσσαλονίκης](#)», *Ο αναγνώστης* (ηλεκτρονική ανάρτηση 2.1.2014).
18. «“Παραλογοτεχνία” και άδολη αναγνωστική τέρψη – ή μήπως όχι;», *Το Δέντρο* 195/196 (Ιαν. 2014) 50-53.
19. «[Κούλα Αδαλόγλου. Οδυσσέας, τρόπον τινά](#)», *Ο αναγνώστης* (ηλεκτρονική ανάρτηση 19.3.2014).
20. «[Νόρα Αναγνωστάκη: Το θέμα είναι ποιος προωθεί τη ζωή και ποιος την πάει πίσω \(«Απολογισμοί και ερωτηματικά», 1972\)](#)», εφ. *Η Αυγή* (13.4.2014).
21. «Ματιές στον μικρό και μέγα ψηφιακό κόσμο», *Το Δέντρο* 199/200 (Ιούλ. 2014) 186-188.
22. «[Ταυτότητα και γνώση. Λίλα Κονομάρα, Οι ανησυχίες του γεωμέτρη, Αθήνα, Κέδρος 2014](#)», εφ. *Η Αυγή* (15.8.2015).
23. «Μια πράξη ευθύνης και χρέους», εφ. *Το Βήμα* (6.12.2015).
24. «Θέσεις και σημειώματα. Ο Μανόλης Αναγνωστάκης», *Φιλολόγος* 162 (Οκτ.-Δεκ. 2015) 506-509.
25. «Μια πόλη από λέξεις – και όχι μόνο», *Φιλολόγος* 164 (Απρ.-Ιούν. 2016) 301-303.
26. «“Ήταν αλήθεια μιαν αληθινή νεκρόκασσα τούτο το μπαουλάκι” – Ήταν πράγματι;», *Φιλολόγος* 166 (Οκτ.-Δεκ. 2016) 658-660. Κείμενο βιβλιοπαρουσίασης της δεύτερης ανατύπωσης των δύο πρώτων εκδόσεων της *Ζωής εν τάφω*, Φιλολογική επιμέλεια, πρόλογος και επίμετρα Νίκη Λυκούργου, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2016.
27. «Η πάσχουσα συνείδηση της “μικρής προσωπικής φωνής”», *Το Δέντρο* 214/215 (Απρ. 2017) 145-147.
28. «[Μάρκος Μέσκος: Φαίνεται έγινα ο ίδιος ποίημα και δεν μπορώ να ζήσω αλλιώς...](#)», εφ. *Η Αυγή* (20.1.2019).
29. «Ζήτημα ευθύνης», *Το Δέντρο* 222/223 (Χειμ. 2018) 211-213.
30. «[Από το ανείπωτο στο μη ακροάσιμο. Νίκος Καχτίσης, Η Ομορφάσχημη \(άσκηση\), εκδ. Κίχλη, 2019](#)», *Ο αναγνώστης* (ηλεκτρονική ανάρτηση 2.7.2019).
31. «Η ψηλάφηση της αυτοσυνειδησίας. Έλλη Φιλοκύπρου. *Ο απόκρημνος χωροχρόνος της ποίησης: Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, Γιώργος Γεωργίουσης, Ζέφη Δαράκη, Βύρων Λεοντάρης*», Αθήνα, Νεφέλη 2019, 280 σελ.», *Εντευκτήριο* 120/121 (15 Σεπτ. 2020) 168-170.
32. «Κρατικό Βραβείο Δοκιμίου-Κριτικής 2019: Ένα σχόλιο», *Το Δέντρο* 232/233 (Χειμ. 2020-2021) 218-219.
33. «Η παρακαταθήκη του αντι-δογματισμού. Γιώργος Ανδρειωμένος, *Από τη στράτευση στην αμφισβήτηση: Λόγοι και αντίλογοι στην Επιθεώρηση Τέχνης*, Αθήνα, Ι. Σιδέρης 2020, 366 σελ.», *Εντευκτήριο* 123 (25 Ιαν. 2022) 136-137.

34. «Λίζυ Τσιριμώκου (επιμέλεια – επίμετρο), *Αλληλογραφία δύο ερωτευμένων τον καιρό του Γιούγκερμαν, 1935-1937 (με φωτογραφικό υλικό)*, Αθήνα, Εστία, 2019», *Φιλολόγος* 183 (Ιαν.-Απρ. 2022) 85-87.
35. «Οι εκφάνσεις της ανθρώπινης μοίρας», *Το κυριακάτικο Βήμα* (17.7.2022). Κείμενο βιβλιοπαρουσίασης του μυθιστορήματος της Λ. Κονομάρα *Ο μπόγος* (εκδ. Καστανιώτης).
36. «Ο ξεχασμένος Μήτσος Παπανικολάου», *Το Δέντρο* 238/239 (Χειμ. 2023) 199-201.
37. «Ηρωες-δαίμονες και τραύματα. Μάκης Καραγιάννης. *Η σκόνη του κόσμου όταν γκρεμίζεται*. Μυθιστόρημα, Μεταίχμιο, Αθήνα 2023, 259 σελ.», *The books' journal* 142 (1 Μαΐου 2023) 52-53.

Γ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ Β/ΘΜΙΑ

---

1. «Ωσμώσεις στη διδακτική πράξη», *Σύγχρονη Εκπαίδευση* 147 (Οκτ.-Δεκ. 2006) 93-98. Βιβλιοπαρουσίαση.
2. «Προηγούμενα και νέα βιβλία της νεοελληνικής γλώσσας: Μια ένσταση», *Φιλολογική* 97 (Οκτ.-Δεκ. 2006) 2-3.
3. «Στα πρώτα σκαλιά της γραφής. Κυριακή Αδαλόγλου, *Η γραπτή έκφραση των μαθητών. Προτάσεις για την αξιολόγηση και τη βελτίωσή της*, Αθήνα, Κέδρος, σελ. 239», *Νέα Παιδεία* 124 (Οκτ.-Δεκ. 2007) 142-145. Βιβλιοπαρουσίαση.
4. «Ακόμη λίγα για τη σχολική *Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*», *Μικροφιλολογικά* 23 (Ανοιξη 2008) 45-48.
5. «Δοκιμές ρόλων στη Νεοελληνική Γλώσσα και στην Ιστορία: Μια πρόταση για το Γυμνάσιο» [με τον Κοσμά Τουλούμη], στον σύμμεικτο τόμο: *Θ' Πανελλήνιο Συνέδριο. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Η γλώσσα του σχολείου. Αφιέρωμα στον Αλέξανδρο Δελμούζο*, Επιμέλεια Χρίστος Λ. Τσολάκης, Τομέας Γλώσσας και Πολιτισμού του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, Ιανός, 2012, σ. 165-175.